

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 9

Sreda, 31. januarja 1934

Leto IX

V nevarnosti je evropska civilizacija

Nečuvana nebržnost inteligence

Nad Evropo se širi črni val reakcije, ki hoče zadušiti svobodno kulturo. Nacionalistični šovinizem je ta sovražnik evropske kulture, ki ga predvsem podpirajo vse oligarhične in hierarhične sile kapitalistične družbe. Ubiti hočejo te sile človekovo individualnost in uvesti nad njo diktatorski absolutizem, v katerem mora propasti evropska civilizacija in kultura. To spoznanje ni novo. Razvoj v Italiji kaže to, še bolj razvoj v Nemčiji, kjer je po fašistični revoluciji nastala silna duhovna in znanstvena polomija ter obenem socialna reakcija.

Ves civilizirani svet vidi to nevarnost.

Ves civilizirani svet se boji težke kulturne katastrofe ter kliče narode nazaj k demokraciji, ki še utegne preprečiti grozečo nevarnost. Vsa zahodna demokracija je na tem stališču, zavedajoč se, kako ogromno škodo bi utrpeli evropski narodi s svojim kulturnim polomom, ki bi ga nedvomno pozročil bedasti fašizem s svojo avanturo.

Resnica je, da je težko prerokovati točno, kakšen bo razvoj v Evropi. Vemo sicer, da je fašizem nevaren, vemo, da se ga oklepa nerazsodna in varana masa, toda vemo obenem, da imamo v prav mnogih državah

še vedno demokracijo,

ki skuša zavezati kulturi nevarni val.

Mi, oziroma mala antanta je zaveznica Francije, ki spada politično med najjačje pobornike demokracije. Jugoslavija je članica male antante in voditeljica te antante,

Čehoslovaška se najodločneje bori za demokracijo v mednarodni politiki in doma.

Čehoslovaški zunanji minister, narodni socialist, dr. Beneš v svojih temeljnih govorih vedno poudarja potrebo in važnost demokracije. Tudi vsa čehoslovaška inteligenca, z malimi izjemami, neprestano opominja narod in politično javnost na nevarnost, ki preti.

Med prvimi poborniki demokracije je pa predsednik čehoslovaške republike, filozof dr. Masaryk, ki ga je naša javnost še pred nekaj leti poveličevala kot modrega moža in narodnega politika. Danes pa ta naša javnost njegove izjave glede demokracije in kulturne nevarnosti kratko zamolčuje.

Ali ni naša država zaveznica demokracije Francije? Ali ni članica male antante, katero vodi čehoslovaška republika?

Zakaj se torej v tem vprašanju z isto odločnostjo ne priključuje naša publicistika, ki hoče zastopati meščansko javno mnenje, politiki, ki jo vodi bratska republika za demokracijo?

Zakaj demokracija bo obveljala le, če jo priznava javnost. Javnost pa je treba prepričati o nje potrebi.

Po drugih deželah se oglašajo inteligenti za demokracijo; zagovarjajo jo razni znanstveniki in filozofi.

Pri nas pa molči inteligenca

o bistvu in potrebi demokracije skoraj kakor krap. Kaj je vzrok temu? Ali je naša inteligenca v dekadenci, ali je tako korumpirana? Težko je pojasniti ta pojav. Naša inteligenca s svojim molčanjem izdaja načela svo-

Konferenca bodoče stranke

v Beogradu

V soboto, dne 3. februarja ob 9. uri dopoldne se sestanejo v beograjski dvorani Delavske zbornice sodruzi in sodružice, da bodo sklepali o ustanovitvi »Socialnodemokratske stranke Jugoslavije«.

Po dolgih petih letih stopa delavstvo zopet v politično areno, da bo v njej branilo svoje delavsko varstvene in socialnopolitične interese.

Konferenca, ki jo sklicuje akcijski odbor za snovanje stranke, se udeležijo tudi mnogi zastopniki mednarodnega delavskega gibanja, da se sami prepričajo o naši iskrenosti in resni volji za politično udejstvovanje.

Delavstvo po vsej državi je inicijativno navdušeno pozdravljalo. V dravski banovini je bilo delavstvo povsod soglasno, kjerkoli smo ga povprašali za njega mnenje. In še eno moramo poudariti: **Delavstvo dravske banovine je povsod z vso odločnostjo naglašalo, da odslej ne sme biti več cepljenja v delavskih vrstah, marveč mora vladati v vsem delavskem gibanju popolna solidarnost in neokrnjiva disciplina.** To bodi v bodoče najjačje geslo delavskega gibanja.

S tega stališča delavstvo dravske banovine najiskreneje pozdravlja beograjsko konferenco **ob apelu: solidarno, disciplinirano, naprej!**

Dnevni red konference:

1. Otvoritev konference po predsedniku akcijskega odbora in poročilo.
2. Konstituiranje konference.
3. Verifikacija delegatov in določitev načina glasovanja.

Avstrijski klerikalci za fašizem

Proti vladi ljudstva in proti marksistom

V nedeljo je imel vodja avstrijskih klerikalcev in neomejen vladar katoliškega Heimwehra, grof Starhenberg zopet svoj veliki govor pred zbranimi katoliškimi vojaki. Grof Starhenberg se je v tem svojem gostobesednem čvekanju odločno izrekel za uvedbo popolnega fašizma v Avstriji, samo na katoliški podlagi. Rekel je dobesedno, da so klerikalci proti demokraciji in parlamentu, t. j. proti vladi ljudstva in seve tudi proti narodnim socialistom, ki morajo zginiti ravnotako, kakor marksisti. Tudi tem je napovedal boj na smrt. Nadalje je rekel grof Starhenberg, da so klerikalci v Avstriji sicer obenem tudi za narodni socializem, a ne za Hitlerjevo diktaturo narodno-socialistične stranke.

jega velikega učitelja Masaryka in dr. Beneša. Ne verujemo pa, da bi ji to bilo prav posebno v čast.

Povsod opažamo med našo inteligenco, da ji je italijanska in nemška kultura.

v kolikor gre proti delavstvu, simpatična.

Pisatelj Hitler, sedaj nemški kancler, ji je bolj simpatičen, kakor filozof Masaryk, ki še ni nikdar izdal svojega idealizma glede sreče in bodočnosti splošnega človeštva.

Z ozirom na ta nerazumljivi pojav v naši publicistiki apeliramo na inteligentno javnost, da s svojo znanstveno avtoriteto nastopi proti nevarnosti za kulturo. Tembolj je dolžnost javnosti, da se postavi na stran

4. Ali naj ustanovimo socialno-demokratsko stranko Jugoslavije (referent s. Josip Petejan, bivši soc. dem. poslanec iz Maribora).

5. Načelna odločitev konference za ali proti ustanovitvi stranke. V slučaju soglasnosti za ustanovitev:

6. Program stranke (referent s. dr. Živko Topalović).

7. Notranja ureditev Jugoslavije (referent s. Jovo Jakšić).

8. Statut (referenti ss. Vladimir Pfeifer iz Zagreba, Viktor Eržen iz Maribora in sodružica Milica Topalović iz Beograda).

9. Volitev izvršnega odbora stranke in ženskega sekretarijata.

10. Predlogi.

Konferenca bo nadaljevala svoje delo v nedeljo dopoldne.

V nedeljo, de 4. februarja, ob 10. uri dopoldne bo slavnostna seja delegatov, na kateri bodo govorili predstavniki Socijalistične delavske internacionale in bratskih socijalističnih strank. Govori bodo prevedeni.

Inozemski gosti na konferenci

Po dosedaj dospelih vesteh bodo prišli na konferenco v Beogradu:

S. dr. Leo Winter, bivši minister in narodni poslanec ter s. Jos. Jirout, glavni urednik »Nove dobe«, kot delegata čehoslovaške socialnodemokratske stranke.

Madžarska socialnodemokratska stranka bo zastopana po ss. Emanuelu Buchingerju in Karolu Payerju ter glavnem tajniku s. Monošu.

Naš katoliški »Slovenec« je ta govor previdno zamolčal in pravi o njem, da je njihov Starhenberg zopet prehitro izblebetal, kar bi radi klerikalci pred maso za enkrat še skrivali. Zato pa »Slovenec« v isti sapi tembolj hvali razbijanje francoskih rojalistov, t. j. zopet podobne stranke, ki bi rada ustoličila na prestol Francije potomce žalostno propadle francoske dinastije.

Vidimo torej, da so klerikalci v Avstriji v jedru isto kot Hitlerjevci in, da jih naši klerikalci hvalijo na vse pretege, pa bi bili tudi pri nas ravno takšni absolutisti in fašisti tudi naši klerikalci, samo če bi jim dali v roke moč.

demokracije, ker velja tudi v mednarodni politiki male antante in zaveznice Francije načelni boj za demokracijo. Poseben razlog ima še mala Jugoslavija, da ostane zvesta demokraciji, ker bodo male države v mednarodni politiki soodločevale le tedaj, če bo v mednarodni politiki veljala demokracija.

Fašistične diktature streme tudi v mednarodni politiki za diktaturo velesil fašističnih držav.

Kaj bo potem z narodi in zlasti malimi narodi, ni težko uginiti.

Za ohranitev kulture in pravic narodov je predvsem potrebna demokracija. Za to se je pa treba boriti. Zanj se bo borilo delavstvo do skrajnih mej.

Talpa

Njihov pravi obraz

(Konec.)

Ta njihova prvobitna emocionalnost, ki zida vse na hipnem navdušenju zbeganega človeka, je privedla v njihov tabor, zlasti v Nemčiji, precej inteligentne mladine, ki so ji danes zaprti vsi dohodi do služb. Kako je s povprečnim mladim inteligentom, ve vsakdo. V šoli se je sicer naučil spoznavati naravne zakone, nikoli in nikjer pa ni v šoli slišal, kar je prav tako važno ali še važneje, namreč: o zakonih, ki vladajo človeški družbi. »Med nami žive ljudje, ki so bili izvrstno opravili svoje takomenovane »študije« in ki jih spoštljivo prištevamo cvetu izobraženstva; ali vprašaj jih o stvarih, katerih se niso iz »glave« naučili, pa se boš razjokal od smeha in bridkosti...« — tako je že Ivan Cankar sodil o večini naše »inteligence« ter pri tem obsojil predvsem šolo. — Mlad človek je zmeraj predvsem čustven, pripravljen je zmeraj žrtvovati se za veliko stvar. Fašizem je zlasti v Nemčiji znal zgrabiti mladega človeka na njegovi čustveni plati, ki je našla sedaj ventil v gorečem navdušenju velikih parad, obhodov in na zborovanjih, ki je nastopal na njih firer v razsvetljavi žarometu, ter se opajala ob velikih gestah in herojskih besedah, ki se pri pobljži preiskavi razblinijo v prazen nič, v peno. Toda navdušenje je tu — za kaj, to je nazadnje vseeno —, duše so zorane, treba jih je držati samo v neprestani napetosti, v deliriju, v mističnem pričakovanju nečesa velikega, ne sme se jim pa dati časa, da s trezno glavo premislijo odkod in kam.

Da vzdrži ljudi v deliriju, ima fašizem na razpolago obširen besednjak fraz, ki done lepo in mogočno, poleg votlih fraz pa operira zlasti z lažjo in zavijanjem. Vsaka še tako debela laž jim je dobrodošla, saj računajo zmeraj in povsod na ljudsko neumnost.

Fašizem je postal že v svojih početkih zbirališče vseh vrst deklasirancev, ljudi, ki so bili radi svojih nezmožnosti ali pa telesnih, duševnih ali tajnih moralnih napak vse življenje zapostavljeni, morda tudi brcani. Neupoštevanje in zaničevanje je ustvarilo iz njih strupenice, ki jih obvladuje samo ena volja: nebrzdana volja po oblasti, da se maščujejo ne nad družbo, ki jih je brcala, ne nad sistemom, ki je napravil iz njih strupenice, nego nad vsemi normalnimi ljudmi, »ki hočejo vse bolj vedeti«, in nad kulturo, ki jim ni dala besede. To so propadli literati in »umetniki«, morfinisti, homoseksualci, konjunkturisti. V gibanju, ki jih je kaj kmalu splavilo na površje, so prinesli drugo značilno lastnost tega gibanja: **besno sovraštvo**. Tako so začele triumfirati epileptične (božjastne) sile, ki besno tolčejo krog sebe, uničujoč vse, kar je resnično velikega. Nemški pisatelj Heinrich Mann je dobro spoznal to njihovo osnovno potezo, zato je tudi svoji knjigi, ki piše o njej o fašizmu, dal naslov »Der Hass« (Sovrašstvo).

Njihovo najbesnejše sovraštvo pa se izraža zlasti v dveh smereh. Kapitalizem jim je pokazal prvega sovražnika: delavsko gibanje, **marksizem**. Marksističnega sistema prav nič ne poznajo, niti potrudili se niso, da bi ga doumeli vsaj toliko, kolikor so ga n. pr. doumeli njegovi meščanski kritiki. Če pa so se kdaj vsaj

površno skušali z njim pečati, se je v njihovih malih glavah izmaličil v spako, kakor se vsaka velika ideja v mali glavi izmaliči. Ker se v obratih naslanjajo na redke takozvane »lumpenproletarce«, na ljudi, ki se skušajo »preriniti« kam naprej s trepetunštvom in prilizovanjem, morajo že sami po sebi biti proti pravemu delavskemu gibanju, ki temelji na solidarnosti.

In vendar so mogli pridobiti celo te ljudi samo z besedo »socializem«, ki so si jo »izposodili« od obsovrženih marksistov. Tudi najzavednejšemu težaku predstavlja ta beseda vsaj obljubo v nekaj lepšega in boljšega. Kadar pridejo na oblast, se njihov »socializem« razgali kot prazna fraza. Dokler pa se za oblast šele »bore«, tedaj je ves njihov »socializem« v tem, da z imenom napadajo po svojih listih posamezne osebe, da jim ni treba govoriti o sistemu, (kaj za to, če morajo v prihodnji številki zopet vse preklicati!), da govoričijo o tujem kapitalu, da bi ljudje na domačega pozabili.

Prav tolikšno sovražstvo pa goje tudi do drugih narodov. Sovražijo jih z dušo človeka, ki sovraži vse, česar ne pozna; v to svoje sovražstvo vlepajo vse kulturne napore drugih narodov z vso njihovo preteklostjo in z vsemi njihovimi velikimi duhovi vred. Zgledov za te trditve naj si poišče čitatelj kar sam v Italiji in Nemčiji.

Nacionalni socializem nastopa vsepovsod kot poveljevalec lastnega naroda, ki mu pripisuje mistična poslanstva — to si je »izposodil« od obsovrženih Judov! — obenem pa posamezne sloje uprav tega naroda besno sovraži, jih napada s palicami in revolverji ter zahrbtno pobija na tla. Pa ne samo to! V mnenju, da dela za veličino naroda, je v resnici njegov največji škodljivec. Hermetično (neprodušno) ga skuša ograditi in zaplankati od vseh plati. In vendar je živela nemška književnost in znanost — zlasti spočetka — od plodnih semen francoske in angleške kulture. Prav tako je tudi pri nas kultura najvišje vzrasla v tistih naših pesnikih in pisateljih, ki so se učili drugod. Imena, kakor Trubar, Zois, Prešeren, Stritar, Kersnik, Cankar, Župančič — so zgovoren dokaz. Kadar smo črpali samo iz sebe, smo imeli Virke in Bilce ter Hribarjeve »Popevčice milemu narodu«.

Za vsem tem besnim sovražstvom do drugih narodov pa se reži spačena maska monopolnega kapitalizma, spačena maska imperializma, ki išče novih trgov in novih zaslužjevanj — s pomočjo vojne. Kadar bodo mase v notranjosti razočarane — bo eksplodiralo.

Iz nerazuma, sovražstva in nebrzdane volje po oblasti pa izvira tretja lastnost nacionalnega socializma: **barbarstvo**. Fašistovsko gibanje je vrglo na površje ljudi, ki niso poznali nikoli prave kulture, ki jim je vsa kultura zrezek in vino ali kvečjemu še plehka opereta ali tonfilm-

ska sentimentalnost. **Delavsko gibanje se je vsepovsod začelo z ustanavljanjem kulturnih organizacij, fašistovsko s — poboji**. Radi nepoznavanja gonilnih sil napredka ne čutijo v sebi nobene odgovornosti ne do lastnega naroda ne do človeštva. Ne samo dejanje, tudi govorica jih razodeva, da skušajo vreči raz sebe vso »polituro« kulture, in menijo, da so šele tedaj prav »urgermanisch«, prav »romanski« ali karkoli že. Ti flagelanti 20. stoletja so podobni blaznežu, ki si je zažgal streho nad lastno glavo in se pri tem histerično krohoti. In kaj drugega kakor plod barbarske histerije so

bili kresovi, ki so zagoreli po nemških mestih?

Nacionalni socializem predstavlja vsepovsod, kjer se pojavlja, ne samo nevarnost za delavsko gibanje, nego prav toliko nevarnost za človeštvo, za kulturo, svetovni mir in tudi za — lastni narod. Vzrasel je iz najnižjih nižin in ima svojega zaščitnika v propadajočem kapitalizmu, ki se vzdržuje pri življenju samo še s takimi injekcijami. Zato ne more biti drugega kakor pravcato reakcionarno gibanje, reakcionarno v vsakršnem oziru. Ne skuša samo zavreti razvoja, nego zasukati kolo zgodovine za stoletja nazaj.

Kongres zedinjenja delavskih kulturnih organizacij

v kulturno delavsko skupnost Jugoslavije

Dne 4. februarja je sklican v Beograd kongres zedinjenja vseh delavskih kulturnih organizacij iz cele države.

Osnova statuta predvideva zedinjenje vseh delavskih kulturnih društev, katera pripadajo Centrali za delavsko izobrazbo v Beogradu, »Svobodni«, s sedežem v Ljubljani, Savezu kulturnih in sportnih društev v Sarajevu, Zajednici delavskih kulturnih skupin v Novem Sadu in v **kulturno delavsko skupnost Jugoslavije** s sedežem v Beogradu.

Združujejo se torej kulturna delavska društva kot: izobraževalna, znanstvena, umetniška, sportna, turistična ter vzgojna društva za mladino in otroke. Vsa ta društva pa bo-

do obdržala popolno avtonomijo v svojem delu in bodo delovala po svojih dosedanjih statutih in programih.

Zbliževanje delavstva iz vse države tudi na kulturnem polju je treba najpristraneje pozdraviti. Do danes je obstajala samo duhovna povezanost, poslej pa bodo naše kulturne zveze tudi organizacijsko eno telo, kojega organi bodo pa kljub temu opravljali nemoteno vse svoje dosedanje funkcije.

Pozdravljamo ta korak naprej k organizacijskemu združenju delavstva tudi na kulturnem polju in želimo kongresu najboljši uspeh.

Delavstvo in pomožne akcije

Nihče ne dvomi, da je socialna beda danes tako velika po industrijskih krajih in po kmetih, da je postala družabni problem. Pa govore in pišejo o problemih skoraj vsi časopisi ter zagovarjajo najrazličnejše metode socialne pomoči, ki vsi kulminirajo v milostinskem podpiranju potom tujih nedelavskih ustanov. Ta oblika socialne preskrbe je sama na sebi vsaj neprijetna, če ne celo nepriporočljiva, ker ne nudi garancije, da se bo opravljala socialno skrbstvo kot družabno dolžnost in objektivno. Delavstvo v teh akcijah navadno nima nobene možnosti kontrole in vpliva.

Zato je potrebno, da delavske organizacije in ustanove

izvedejo svojo lastno akcijo v ta namen,

v kolikor že obstojajo take ustanove, pa zahtevajo v njih sodelovanje v svrhu kontrole. To je izhod v sedanjem nujnem položaju, ne da bi s tem hoteli zatajiti svoji glavni zahtevi v tem vprašanju, ki sta:

nezaposlenim dela in obvezno zavarovanje za nezaposlenost.

Žurnalistika uganja s svojimi jermijadami demagogijo, zakaj vse akcije imajo spriči velike bede tako

majhen uspeh, da prave bede ne olajšajo niti za petino. Tudi so take akcije trajno brez pomena, ker že po kratkem obstanku zaspe, ne odpravijo pa bede, ne preskrbe dela in ne kake drugačne garancije za izboljšanje razmer. Tu ne morejo trajno bistveno pomagati ne malenkostne pomožne akcije in ne borze dela, če ni načrtnega gospodarstva, to je, če se ne preskrbi dela s pozitivno gospodarstvo in izboljšanja mednih razmer.

Izključno delavstvu, ki je najbolj direktno interesirano na izboljšanju socialnih razmer zase in za splošnost, pripadajo podobne akcije, tovariška skrb in borba za odpravo nedostatkov v zgoraj navedenem smislu.

Od onih, ki so sokrivi današnjih razmer, ne moremo pričakovati iskrene pomoči.

Končno izpuščen. Iz nemških koncentracijskih taborišč so bili te dni izpuščen: sin prvega predsednika nemške republike Ebert, bivši predsednik Reichstaga Löbe in bivši minister Hilferding, odlični socialni demokrati, ki so dolge mesece morali prenašati muke in zasramovanja hitlerskega režima. To pa še

ne pomeni zanje osebne svobode, nahajali se bodo še nadalje pod strogo kontrolo. Vso njihovo imovino so jim zaplenili in čaka jih beda.

Nova jugoslovanska vlada

Po vladni krizi je odstopil ministrski predsednik dr. Srskić. S sestavo nove vlade je bil poverjen Nikola Uzunović, ki je v soboto predložil novo vlado kralju. Kralj je tudi dne 27. t. m. podpisal ukaz o imenovanju nove vlade.

Nova vlada je sestavljena takole: 1. ministrski predsednik: Nikola Uzunović; 2. minister notranjih del: Živojin Lazić; 3. minister financ: dr. Milorad Djordjević; 4. minister zunanjih zadev: Bogoljub Jevtić; minister vojske in mornarice: armijski general Dragomir Stojanović; 6. minister trgovine in industrije ter vršilec dolžnosti ministra za šume in rudnike: Juraj Demetrović; 7. minister prosvete: dr. Ilija Šumenković; 8. minister pravde: Božidar Maksimović; 9. minister prometa: inž. Lazar Radivojević; 10. minister za zgradbe in vršilec dolžnosti ministra za kmetijstvo: dr. Stjepan Skulj; 11. minister socialne politike in narodnega zdravlja: Ivan Pucelj; 12. minister za telesno vzgojo: dr. Lavoslav Hanžek; 13. minister brez portfelja: dr. Albert Kramer; 14. minister brez portfelja: dr. Hamdija Karamehmedović; 15. minister brez portfelja: dr. Dragutin Kojić; 16. minister brez portfelja: dr. Grga Anđelinović.

Novi ministrski predsednik je rodom iz Niša in je 60 let star ter je bil že ponovno minister in ministrski predsednik. Uzunović je bil sodelavec Pašičev, torej radikal ter je osnovelec in predsednik vsedržavne politične stranke. Sestava vlade in nje bistvo je le malo izpremenjeno.

Francoska vlada je odstopila

Francoska Chautemsova vlada je dne 27. t. m. odstopila. Vzrok demisije so bili predvsem finančni škandali (Stavisky), ki so francosko javnost silno razburili. Razburjenje je opravičeno. V škandal so zapleteni mnogi politiki, in celo ministri ter javni uradniki.

Neglede na finančni škandal ima pa dogodek v Franciji še širši pomen. Zakaj med francoskimi nacionalisti služi tudi odpornost Nemčije večji aktivnosti nacionalistov, ki doslej niso prišli do posebnega vpliva.

Računa se sicer, da sestavi novo vlado Herriot ali Deladier. Če se pa spomnimo velikih demonstracij proti vladi v zadnjem času, čeprav zaradi finančnih škandalov, je vendar vse to znak, da mora Francija biti posebno pozorna na svojo demokracijo.

Predsednik republike Lebrun je poveril mandat za sestavo nove vlade Daladierju. Daladier je mislil sprejel.

Tone Maček:

42

Slučaj Kumberger

»To je naša stvar! Zgini v svojo luknjo, če ne jih še ti dobiš,« mu je bil odgovor; in že je priletelo poleno v podboje in padlo pred njegove noge. Smatral je za pametneje, da se jadrno umakne.

Gostilniška soba je bila polna ljudi, ki so plašno gledali drug drugega in se stiskali po kotih. Ven si nihče ni upal. Gostilničar ni nikomur več dal pijače, a se tudi nikomur ni več ljubilo piti. Mahoma so bili vsi iztreznjeni. Ko so zaslislali zunaj stražnika, so si oddahnili: aha, sedaj bo konec! Pa ga le ni bilo. O stražniku kar naenkrat ni bilo ne duha ne sluha več in divji ples se je nadaljeval še dobre četrte ure. Potem pa je kar naenkrat nastal mir, kakor bi bil odrezal. Gostje si še dobrih pet ali deset minut niso upali na prosto, dokler se niso najsrčnejši opogumili in šli pred prag. Oprezno so se ozirali. Vse je bilo tiho. Šli so sem in tja po dvorišču in videli vsepovsod samo razdejanje: prevrnjene mize, pólomljene stole in tla posejana s črepinjami. Od hleva je ves preplašen prilezel mlajši Logarjev hlapec:

»Dobro so opravili, kaj? Proketo so se po-

trudili. Volkerjevega so odnesli v bolnico. Komaj še diha.«

Tedaj so šli in oznanili onim v sobah:

»Zrak je čist. Pojdimo!«

Dolfe in Pepca sta bila že odšla prej, takoj ko je začelo na dvorišču postajati nevarno. Dolfu se sicer ni posebno ljubilo, najraje bi bil tudi sam posegel v boj, vendar se je Pepci posrečilo, da ga je spravila.

Končno so se odpravili tudi gostje iz posebne sobe. Nadzornika Kmetetza so z velikim trudom dvignili od mize. Prav nič ga niso hotele nositi noge. Gospod geometer Schulze ga je prijel pod eno, paznik Babič pod drugo pazduho in sta ga vlekla pred hišo, kjer je že čakal Logarjev koleselj, da ga odpelje domov. Ogabno je smrdel po petroleju. Njegova žena je odločno izjavila:

»Jaz se ne peljem z njim. Grem raje peš. Bi se še rada malo sprehodila. Je tako prijetno hladovit večer. Gospod geometer, prosim, dajte mi roko.«

Gospod geometer je napravil malce kisel obraz, kar pa se v temi ni opazilo. Raje bi bil šel z mlado gospo Smoletovo.

Ker ni kazalo gospoda nadzornika samega prepustiti koleslju, je prisedel k njemu paznik Smole. Koleselj je oddrdral po ovinku doli proti cesti. Tam, kjer bi imel zaviti s kolovoza na ce-

sto, sta izza Birtičeve mesnic hušknili pred konja dve temni senci. Konj se je splašil, zavil vstran in zadel s kolesljem ob vogal barake, da se je prevrnil in sta se Smole in Kmetetz zvalila na zemljo. Prav od blizu se je slišal iz teme smeh:

»Ha, ha! Vidiš oberštajgerja, kako rije z nosom po kolovozu!?!«

»Saj rivec ima za to pripraven.«

Pr eden sta se onadva pobrala, že ni bilo nikjer več nikogar videti. Hlapec je pomiril konja, postavil je koleselj, ki se k sreči ni nič pojnja, postavil je kolesa in potem je pomagal pazniku Smoletu, da sta posadila nadzornika, ki si je pri tem opraskal nos, zopet vanj. Srečno so se potem pripeljali po dolini doli do uradniških stanovanj, poleg železnice nad šolo. Ker ostalih še ni bilo, je Smole nadzornika položil na klop pred hišo, kjer je kmalu začel smrčati.

Gospa nadzornica se je težko obesila gospodu Schulzu za laket, ko so šli po tiru rudniške železnice, po katerem je bilo dovoljeno hoditi samo uradništvu, da se mu ni bilo na cesti treba srečavati z delavci. Pred njima sta šla paznik Babič in gospa Babičeva. Zadaj pa gospa Smoletova z dvema prijateljicama. Pred odhodom se je še posrečilo gospodu Schulzu, da je gospe Smoletovi nekaj tiho pošepetal na uho. Ta je pokimala.

(Dalje prihodnjic.)

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku v naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanju, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjic. — Uprava.

Doma in po svetu

Zasedanje dravskega banovinskega sveta. Dne 5. februarja t. l. se sestane dravski banovinski svet. Razpravljali bo zlasti o proračunu, o trošarini in o odredbi za občinske namene.

»Pravo Lidu« objavlja naš program. Praški centralni organ češkoslovaške socialnodemokratske stranke »Pravo Lidu« je objavil dne 25. januarja v daljšem članku osnutek programa in ciljev novo ustanovljajoče se jugoslovanske socialnodemokratske stranke, o katerem bo razpravljala konferenca v Beogradu z dne 3. in 4. februarja. List obenem povdarja kak radosten odmev je povzročil glas o obnovi stranke med jugoslovanskim delavstvom. V Češkoslovaški se vedno bolj zanimajo za pokret našega delavstva, kar z zadovoljenjem povdarjamo.

Skrajna neokusnost je članek v sobotnem »Slovcu« pod naslovom »6 komunistov pod giljotino«. Nek mračen srednjeveški sadizem veje iz njega. Višek ironije je pa, kako predstavnik tistega sistema in ideologije, ki je pripomogla današnjemu krvavemu režimu v Nemčiji do oblasti, in mu je še do pred kratkim pel »Hosana« in ima še sedaj svojega zastopnika v vladi, prosi boga usmiljenja za nesrečne žrtve.

Proti inflaciji. Čehoslovaški ministrski predsednik Malypetr je izjavil časnikarjem, da ni mogoče misliti na kako inflacijo, ker ne bi hoteli enostransko oškodovati čehoslovaškega narodnega gospodarstva.

Pogodba med Poljsko in Nemčijo. Poljska in Nemčija sta podpisali medsebojno pogodbo političnega sporazumevanja. Pogodba bo veljala od dneva ratifikacije za dobo desetih let. S pogodbo pa ni rešeno vprašanje koridora. Francoski zunanji minister Boncour pravi sicer, da se ta pogodba ne tiče raznih mednarodnih dogovorov, zato jo Francija smatra kot akt zagotovitve miru.

Hitlerjeva obletnica. Dne 30. t. m. je bila obletnica Hitlerjeve zmage v Nemčiji. Koliko slavnosti so prirejali izpočetka, sedaj pa svari celo propagandni minister Goebels pred njimi. Nemčija se nahaja danes v krizi kakor še nikoli. In ni čudno. Število nezaposlenih znaša nad štiri milijone neglede na pomanjkljivo statistiko. Fašizem zbira bednostne fonde, celo s silo, ali uspeh ni velik in še del tistih zbirk se porablja v druge namene. Prepovedano je ravno razpravljati o režimu, toda vesti se širijo s prišepetavanjem in nihče jih ne more kontrolirati. Izdal se je obrtni zakon, ki stopi v veljavo 2. maja t. l. Po njem je gospodar, podjetnik diktator. Ves ta razvoj »socializma« smeši režim in že se popevajo zbadljive pesmi o njem. Narodna skupnost ni prišla in — ne pride. Ni čudno, da se pojavlja med narodom že jako močan odpor.

Proti skupini korejskih komunistov se je vršil pred sodiščem v Soulu velik proces. Dvajset komunistov je bilo obsojenih na smrt, večje število pa na težke zaporne kazni.

TUDI V BOLJŠIH ČASIH JE BILA Kathreiner Kneippova sladna kava s Pravim Franckom: v družini obljubljena pičaja!

Ali si že dobil novega naročnika za »Delavsko politiko«, smatraj to za svojo dolžnost!

Za ustanovitev socialdemokratske stranke

Lepo uspela konferenca za mariborsko okrožje

Minulo nedeljo se je vršila v Mariboru okrožna konferenca, katere so se udeležili delegati iz Ptuj, Ribnice na Poh., Fale, Studenc, Pobrežja, Oplotnice, Dolgoš, Frama itd.

Konferenco je otvoril in vodil s. Eržen, ki je izčrpno orisal politični položaj in vzroke, ki so dovedli delavstvo, da je pričelo razmišljati o ustanovitvi svoje politične stranke. Socialnodemokratska stranka bo zastopala interese vsega delovnega ljudstva, zato bo treba, da bo posvečala veliko pažnjo zlasti poljedelskemu delavstvu in malim kmetom, ki tvorijo pretežno večino prebivalstva v naši državi in ki prav tako trpijo danes pod silo razmer, kakor ročni in duševni delavci.

Za sodr. Erženom je govoril sodr. Petejan o načrtu programa in stran-

kinega statuta, ki bo predložen delegatom v končno razmotrivanje in odobritev na beograjski konferenci. Obema govornikoma so delegati pritrdili in se po kratki debati z navdušenjem izrekli za čimprejšnjo ustanovitev socialnodemokratske stranke.

K drugi točki dnevnega reda je govoril s. Jelen o pripravah za beograjsko konferenco in o važnosti delavskega tiska, nakar so bili izvoljeni delegati, ki bodo zastopali mariborsko okrožje na beograjski konferenci. Iz mariborskega okrožja se bo udeležilo konference deset delegatov.

Konferenci, ki se je vršila v dvorani Delavske zbornice, so prisostvovali tudi številni sodrugi in sodružice kot gosti.

Ljubljana

Perutnina je še naprodaj na ljubljanskem trgu. Trговец s perutnino na ljubljanskem trgu je rekel, da ga ne bo več v Ljubljano. Pa se je vendarle zopet pojavil. Razlika pa je v tem, da je svoje blago podražil za 4 do 6 Din pri kilogramu. Zakaj in če ga je kdo k temu prisilil, pa ni povedal.

Redni občni zbor delavskega glasbenega društva »Zarje« se bo vršil v četrtek, dne 22. februarja 1934 ob pol 8. uri zvečer v glasbeni sobi »Zarje« v Delavski zbornici. — Če ob navedeni uri ne bo zbrano dovolj

članov, kakor določajo pravila, se pol ure pozneje vrši drugi občni zbor, ki bo sklepčen pri vsakem številu navzočih članov.

»Svoboda« Ljubljana. V nedeljo, dne 4. februarja 1934 ob 20. uri zvečer gostuje v dvorani Delavske zbornice dramatični odsek podružnice »Svobode« iz Dobruj z dramo sodruga Jože Moškriča »Rdeče rože«. Vsebina drame se nanaša na sedanji čas in je prežeta s tragiko in borbo za življenjski obstoj. Sodrugi in sodružice, ki so dramo našudirali, zaslužijo toplega in resnega odziva iz delavskih vrst na ta način, da napolnimo dvorano Delavske zbornice do zadnjega kotička. Cene vstopnicam so tako nizke, da si jih lahko kupi vsak delavec in delavka in se dobijo v Strokovni komisiji po 8, 6, 4 in 1 Din.

Maribor

Prosvetni večer »Svobode«

V sredo, dne 31. jan. t. l. priredi podružnica »Svobode« v Mariboru prosvetni večer. Spored: 1. Moški zbor »Svobode« zapoje 3 pesmi. — 2. Deklamacija. 3. Predavanje sodr. Standekerja: »O proletarski umetno-

sti«. 4. Govoreči zbor »Svobode« recitira pesem: »Glad.« 5. Deklamacija. 6. Mešani zbor »Svobode« zapoje 3 pesmi. — Vstopnine ni! Pridite polnoštevilno!

Naši narodni socialisti so končno dobili svoj program, ki pa ni zrasel na njihovem željniku, ampak so ga, čujte in strmite, presadili iz Nemčije, tiste obsovažene Nemčije, kjer se je porodil tudi marksizem. Njihov največji adut v borbi proti namark-sizem je bil doslej vedno očitak, da naša ideologija in naš socializem ni slovanski, ampak smo si ga izposodili od Nemcev. No, sedaj pa so oni sami tudi šli k Hitlerju po svoj program, ker jim je nemški narodni socializem bržčas sorodnejši, kakor obstoječi slovanski. Sedaj pojejo slavo Hitlerjevemu delovnemu pravu, po katerem je »podjetnik dolžan, da se briga za duhovni in moralni napredek svojih delavcev, delavci pa so obvezani k disciplini in poslušnosti napram svojim šefom«. Da, da časi se izpreminjajo.

8000 Din za nadurno delo. Zopet sta dva delavca dosegla pred mariborskim sodiščem lep uspeh v tožbah za 50% povišek meзде za nadurno delo. Bila sta uslužbena pri neki podružnici zagrebškega velepodjetja in sta morala delati neprestano nadure celo ob nedeljah, za katere pa sta dobivala vedno samo navadno meздо brez 50% poviška. Imela pa sta vse nadure točno zabeležene in sta jih vsled tega lahko dokazala za tri leta nazaj, kar pa nista imela zabeleženo, se je dalo izračunati po davčnih knjižicah, ki sta jih tudi hranila za vsa leta nazaj. In tako sta iztožila vsak po Din 4000.— za nadure, ki sta jih dobila ta teden izplačane. Oba sta velika reveža s kupom otrok in jima je silno prav prišlo to »štedenje« skozi zadnja tri leta. Zagrebško velepodjetje pa takšno izplačilo v smislu našega zakona tudi ne bo preveč bolelo. Koliko bi še lahko naši delavci dobili na ta način svoje pošteno zaslužene meзде, če bi bili organizirani in v svojih organizacijah dobili pouk o svojih pravicah. In če bi vsaj čitali svoje delavske liste!

Oj ta mariborski nacionalizem! V Slovanski ulici so goreči nacionalisti pomazali dva nemška napis. Črna barva še sedaj straši na zidovju v pospeševanje tujskega prometa. A v isti ulici, ravno nasproti tema nemškima napisoma, so istočasno razstavili v nemški izložbi fotografijo slovenskega nacionalnega akademika z mogočno jugoslovansko trobojnico preko prs, na kateri blesta napis slovenskega nacionalnega društva »Triglav«. Ljudje hodijo mimo, gledajo na levo in desno in majejo z glavami. — V isti noči so isti slovenski nacionalisti pomazali tudi popolnoma slovanski napis krojaške zadruge na Ruški cesti. Tudi tam si belijo glave, kako bi se bolj poslovenili zadržni napis, ki je zabeležen pri obrtni oblasti in sodnem zadržnem registru. Pri mazažu tega krojaškega napisu je bila očitno udeležena umazana konkurenca. In tako se ta najnovejši mariborski naciona-

lizem razgali vedno v eni in isti umazani nedolžnosti in slepi zlobi.

Zveza delavskih žen in deklet, podružnica Maribor, priredi v nedeljo, dne 4. februarja 1934 ob 15. uri popoldne v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9-II, za svoje članice, njih znanke in prijateljice kakor tudi zvezi priključene hišne pomočnice čajanko. Sodrružice, pridite vse in pripeljite znanke s seboj.

Med. univ. dr. Rudolf Rožič, praktični zdravnik, ordinira od 24. jan. 1934 naprej redno od 9. do 12. ure in od 15. do 17. ure v Mariboru, Trg Svobode 6/I. (Scherbaumov dvor).

Repertoar: Torek, 30. januarja ob 20. uri »Okence«. Red B. Sreda, 31. januarja: Zaprti. Četrtek, 1. februarja: »Grofica Marica«. Znižane cene. Zadnjič. Gostuje operetni tenor Ivan Gorsky. — Petek, 2. februarja ob 15. uri: »Studentje smo.« Najnižje cene. Zadnjič. Ob 20. uri: »Deseti brat.« Pri najnižjih cenah. Zadnjič. — Sobota, 3. februarja ob 20. uri: »Štambulka roža.« Premijera. — Nedelja, 4. februarja ob 15. uri: »Trnjulčica.« Znižane cene. — Ob 20. uri: »Štambulka roža.«

Predobjava. Pevski odsek pekov v Mariboru priredi dne 3. februarja veliko predpustno veselico v Gambričevi dvorani, in sicer brez vstopnine. Prvi del prireditve bo bolj koncertnega značaja, pri katerem nastopi omenjeni pevski zbor z lepimi pevkami in humorističnimi točkami. Po koncertu ples. Obenem veliki običajni srčni srečolov. Godba tamburaškega odseka pekov v Mariboru.

Strokovni pokret

Občni zbor podružnice Saveza brivskih pomočnikov in pomočnic v Mariboru se je vršil minulo nedeljo v dvorani Delavske zbornice. Občni zbor je otvoril in vodil s. Knez, ki je podal poročilo o organizacijskem delovanju podružnice v minulem letu. Mariborska podružnica se kljub vsem težavam prav lepo razvija, kar je bilo razvidno iz poročil vseh funkcijonarjev in je le želeli, da bi se razvila na ono višino, ki je potrebna, da bodo brivski pomočniki in pomočnice

uspešno branili svoje interese. Za predsednika organizacije je bil izvoljen s. Dobošič, ostali odbor pa tvorijo po večini dosedanji odborniki. Občnemu zboru je prisostvoval tudi delegat centralne uprave s. Pertanja iz Zagreba.

Nemške tragedije še ni konec

Dimitrov ima pljučnico. Kaj je z drugimi oproščenci v procesu o požigu nemškega parlamenta?

V procesu samem je Göring kot priča zagrozil, da bo »narod« z obtoženci obračunal. In vse ravnanje nemškega fašizma zbuja sum, da vrši zločin za zločinom zato, da prikrije neko žalostno resnico, o kateri šušlja vsa javnost.

Sorodniki usmrčenega Lubbeja so zahtevali, da se jim izroči mrtvec. Fašizem tega ni storil, ker je vedel, da bi sorodniki doma dali kemično preiskati, če ni bil Lubbe polagoma zastrupljan.

Sele nekaj dni je, ko so nemški listi poročali, da Torgler in trije Bolgari uživajo v ječi najlepšo nego. Razširjali so slike, kako se po vrtu izprehajajo in kako sede ob pisalnih mizah in čitajo knjige. Kodanjski list »Politiken« je pa takoj na to poročal, da je Dimitrov bolan za težko pljučnico ter da ga bodo oddali v bolnišnico, če bo bolezen napredovala. Samomor v ječi, ustreljen na begu, živčni polom in oddaja v umobolnico in sedaj še pljučnica.

Spominjamo se še tudi na vesti — iz Nemčije, da so bili trije Bolgari poslani čez mejo, ko je nastal sum, da jih pridružujejo s posebnim namenom. Ali so Dimitrova umetno okužili? Kdo ve? Za Dimitrovom pride Torgler. Ali bo zbolel za pljučnico, ali bo ustreljen na begu, tega še ne vemo.

Morda izgine brez sledu?

Hrastnik

Volitve obratnih zaupnikov v Kemični tovarni. Marksizem je že propadel. Samo trije delavci so še organizirani pri marksistih, dočim mi narodni štejejo že 46 članov. Tako in podobno so govorili plavi agitatorji po Hrastniku pred volitvami obratnih zaupnikov. Dne 21. januarja so se pa vršile volitve obratnih zaupnikov. Prvo, kar je začudilo plave, je bilo, kako so mogli marksisti sploh postaviti listo. Se bolj pa jih je seveda začudil rezultat. Pri šteti glasov so se ti prokleti marksisti tako pomnožili, da je plavim kar sapa zaprlo. Rdečih glasovnic je bilo oddanih 91, plavih pa, glej ga spaka, samo 33. Medtem ko so plavi vsi zbegnjeni, se jim mi smejemo in z nami ves Hrastnik. Radovedni smo, kako bodo pojasnili sedaj svojo polomijo. Ako je namreč resnica, da imajo 46 članov, potem morajo priznati, da niti člani niso plavo volili, ampak rdeče. Izid volitev je postavil na laž vse tiste, ki so oznanjali konec marksizma v kemični tovarni. Gospodje vsaj enkrat vedo, da se naše delavstvo ne pusti tako lahko zavajati in da ne izdaja svojih načel, kot so jih nekateri plavi generali, ki so v zadnjih letih predsedali. Živel zavedni delavci v kemični tovarni! Živel marksizem!

Steklarji nismo tako neumni, da bi verjeli vse, kar se nam zadnje čase skuša natvezati — posebno nam staram steklarjem — o vzrokih krize v steklarski industriji. Nekateri gospodje razlagajo namreč, da je vzrok krize v tem, ker mladi preveč zaslužijo. Poprej enkrat, da tega ni bilo. Kakor se nam dozdeva, imajo take govornice namen, zasejati razdor med starami in mladimi in načeti vprašanje plačevanja odstotkov.

Mladini je treba napraviti veselje v teh težkih časih. Najbolj primerno sredstvo v to svrhu je sport: smučarske tekme. Za tekmo je darovalo vodstvo tovarne tri dobitke. — Sedaj bodo tisti, ki pravijo, da je vzrok krize v steklarski industriji prevelika plača mlajših delavcev, lahko rekli: Mladini veselje, staram plačo, pa se bo živel kot v devetih nebesih.

Kolporter biti je kaj častna naloga, a delo ni lahko, zlasti ne tam, kjer delavstvo kolporterja delavskega tiska ne podpira, to smo morali ugotoviti, predno damo besedo našemu vrlemu hrastniškemu kolporterju. Sedaj pa poslušajte: Kadar človek potrka nezavednemu delavcu na ramo in poščegeta njegovo vest, tedaj se tak možak v zavesti si svoje velike krivde razuhdi in brž ti najde sto izgovorov, kot opravičilo, zakaj še ni naročnik »Delavske Politike«. List mu ne ugaja (čeprav ga ne čita) in še celo ob kolporterja se spodtakne in ga oktači. Taki ljudje grenijo kolporterju življenje. Jaz pa sem sklenil, da se od njih ne pustim ugnati. Glodal bom v njihovo vest, kot gloje črv v les, dokler ne bodo spoznali, kaj je njihova dolžnost. Zavedni možaki vztrajati in z vztrajnim delom pridol-

